

In memoriam

Alexandru Matei (1950-2010)

Recent, în 4 septembrie 2010, o veste năpraznică a zdruncinat comunitatea noastră a arheologilor, dispariția unui coleg, prieten al multora dintre noi, **Alexandru Matei**.

Inima lui mare și generoasă a încetat să mai bată înaintea împlinirii celor 60 de ani, obosită de zbucriumul vieții tumultuoase și pline de efort a purtătorului ei, care de fapt și-a transformat meseria de **arheolog** într-un **crez** pe care l-a urmărit, ca un destin implacabil.

Născut în satul Chinteni la 23 noiembrie 1950, Alexandru Matei a urmat cursurile universitare la Facultatea de Istorie și Filozofie de la Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca, pe care a absolvit-o în anul 1973.

După absolvirea facultății, în anul 1973, a fost angajat arheolog la Muzeul de Istorie din Zalău, condus la acea vreme de către Vasile Lucăcel. Primii ani de activitate au însemnat ani de cercetări de teren, pentru cunoașterea și localizarea multor monumente antice de pe teritoriul județului, alături de inițierea primelor cercetări arheologice în mediul civil al marelui sit de la Porolissum, a unor așezări ale dacilor liberi din preajma graniței romane de nord-vest a Daciei Romane.

O sinteză asupra civilizației dacice și romane din locurile sale natale i-au oferit posibilitate obținerii titlului de **doctor în istorie** la universitatea clujeană sub conducerea profesorului Ioan Glodariu.

Cu o tenacitate deosebită și o perspicacitate pe măsură, cu o intuiție rar întâlnită, Alexandru Matei a reușit să identifice un sistem defensiv roman la Porolissum dezvoltat în adâncime în *barbaricum*, format din turnuri și alte elemente defensive, a studiat templul lui Liber Pater de la Porolissum identificând mai multe etape de folosire și refacere, un sistem defensiv de val și șanț ridicat în timpul lui Traian între Dacia și Pannonia. Multe din lucrurile acestea sunt în bună parte inedite și își așteptau publicarea. Dar, Sandu era mereu grăbit să găsească altceva, ne prezenta descoperirile sale repede, grăbit să plece să caute mai departe!

Mereu a fost într-o permanentă luptă cu timpul, sau mai bine spus cu el însuși! *Mai am de făcut...* devenise un leit-motiv al căutărilor sale, mereu și mereu în căutarea unor lucruri noi. A participat la cercetările arheologice întreprinse pe autostrada de la Niregyhaza, din Ungaria, mai mulți ani la rând tocmai pentru a se perfecționa în metodologia acestui tip de săpături arheologice.

Această curiozitate l-a făcut să ajungă la descoperiri unice, uneori, neluate în seamă de unii mai reticenți, dar ceea ce nu l-a dezarmat, ci l-a făcut să caute mai departe alte dovezi în ceea ce susținea. Este un lucru rar pentru un cercetător și așa spune indispensabil.

Ultimele sale cercetări vizau centrul orașului porolissens, cu forul, cu etapele sale, care continuau până în epoca post romană. Ele au rămas însă inedite. Dar, noi sperăm ca discipolii săi vor ajuta la publicarea lor!

Între anii 1983-2000, și apoi din nou, din anul 2008 a fost Directorul Muzeului din Zalău, instituție care a devenit un centru de referință pentru nord-vestul României de astăzi.

În anul 1997, Muzeul din Zalău, sub conducerea autorităților locale a fost organizat o manifestare internațională de mare amploare congresul *XVIIth International Congress of Roman Frontier Studies Zalău*, care a reunit pe limesul Daciei de nord câteva sute de specialiști din întreaga lume. Organizare ireproșabilă a fost un model pentru multele manifestări de acest fel care au urmat la Amman (Iordania) în anul 2000, Pecs (Ungaria), în 2003, Leon (Spania), în 2006 etc.

Cercetările efectuate pe frontiera Daciei de nord au permis cunoașterea fortificațiilor Daciei Porolissensis. Se cuvin aici menționate săpăturile efectuate cu acest prilej de Alexandru Matei și Istvan Bajusz la castrul de la Romita și monografia publicată pentru congresul menționat.

Așa se face că în anul 2006, la Zalău a fost organizat un alt congres internațional cel de iluminat (*II-ème Congres International ILA*), la care și-a adus contribuția prin organizarea unei expoziții extrem de interesante și atractive.

Activitatea sa profesională este cunoscută din paginile publicațiilor în care a scris, se cuvine a adăuga aici o lucrare meritorie monografică redactată împreună cu Ioan Stanciu privind descoperirile din partea de nord-vestică a Daciei, de epoca romană și post romană mare întindere, un veritabil instrument de lucru pentru specialiști. A fost prezent la manifestările științifice naționale organizate cu deosebire pentru provincia Dacia.

Ne bucuram de prezența lui Alexandru Matei, la Timișoara, la simpoziunile tematice ale Centrului nostru de Studii, la care a venit cu toate problemele și dificultățile pe care le avea, a participat inclusiv la simpozionul organizat de noi din mai anul acesta.

Recunoașterea internațională a activității profesionale a lui Sandu Matei a venit datorită participării la numeroase congrese de studiere a frontierelor romane sau dimpotrivă a ceramicii romane. Era membru al Asociației Internaționale de Studierea Ceramicii Romane (*R.C.R.F.*) din anul 1994.

Alexandru Matei ne-a demonstrat în scurta sa viață ce înseamnă pasiunea pentru profesiune, credința că orice lucru era posibil printr-o muncă îndârjită, lucru care a făcut toată viața cu toate opreliștile, piedicile care i s-au pus voit sau nu, de către cei ce nu puteau ține pasul cu el și din această cauză nu îl înțelegeau. A fost un om cu zâmbetul pe față tot timpul, chiar dacă noi cei din jur știam că este bolnav, și poate trist, dar ne-a încurajat pe toți cei care eram mult mai slabi în fața sa.

Alexandru Matei ne-a arătat prin tot ce a făcut și prin felul în care s-a comportat o bucurie de viață a unui om demn, și deschis față de oameni, cu sufletul curat și cred că pot spune că prin aceasta a fost un model, fără ca noi să realizăm acest lucru decât după plecarea sa în alte zări mai îndepărtate și poate mai bune.

Sit Tibi Terra Levis!

Doina Benea